

această practică a fost impusă (înainte de căderea regimului dictatorial) unei părți importante din documentele oficiale, create de autoritățile politice și publice. Această practică, incompatibilă cu valorile democrației, trebuie în mod explicit interzisă în legislația privind accesul la arhive.

Dacă organizația creatoare nu cere prelungirea perioadei de protecție în baza unei justificări fundamentate, declasificarea trebuie să se producă de la sine, la sfârșitul perioadei de protecție hotărâte de lege.

2.1.6. *Condițiile privind accesul la documentele cu restricții trebuie să fie aceleași pentru toți utilizatorii*

Autorizațiile speciale de acces la documentele cu restricții (vezi mai jos paragraf 2.2.4. și paragraf 5.9) pot fi acordate în conformitate cu două proceduri diferite: *ad actum*, prin declasificarea documentelor cerute sau *ad personam*, prin acordarea autorizației speciale unui utilizator individual. Dacă este urmată cea de-a doua procedură, o atenție specială trebuie acordată pentru a evita aplicarea unui tratament pătitor diferiților solicitanți. Cel de-al șaselea principiu etic derivă din cel de-al doilea (tratată mai sus în paragraful 2.1.2), care cere ca tuturor utilizatorilor să li se recunoască drepturi egale.

2.2. Principii procedurale

2.2.1. *Toate textele legislative și normative privitoare la accesul la arhive trebuie puse în acord*

În majoritatea statelor membre ale Consiliului Europei, pe lângă Legea Arhivelor există și alte texte legislative (Legea privind arhivele fostului serviciu secret, Legea liberății de informare, Legea informațiilor secrete, Legea privind protecția datelor personale, Legea dreptului de autor) și instrucțiuni de aplicare care au în vedere accesul la arhive. Responsabilitatea pentru asigurarea coerenței diverselor texte aparține Guvernului, Parlamentului și Curților Supreme sau Constituționale. În caz de neconcordanțe, prevalează cel mai recent text.

2.2.2. *Accesul la arhivele publice trebuie să se supună aceluiași reguli pe teritoriul unei țări*

Dreptul la transparență și la cunoașterea istoriei sunt valori care cer

o aplicare identică a regulilor privind accesul la arhivele publice pe întreg teritoriul național. Dacă, prin prevederile constituționale, autoritatea asupra arhivelor de nivel inferior guvernului central (incluzând autoritatea asupra politicii și regulilor privind accesul) cade în competența statelor constituente ale federațiilor sau a altor autorități autonome, este sarcina acestor state și autorități să aprobe texte legislative și regulamente care să conțină prevederile enunțate în Recomandarea Consiliului Europei.

Instituțiile arhivistice naționale coordonatoare pot contribui la uniformizarea implementării acestor principii la nivel național.

2.2.3. Toate restricțiile privind accesul trebuie să aibă o bază legală

Politica de acces la arhive are la bază, de regulă, consensul organismului legislativ, astfel încât să poată fi evitate reorientările periodice ale noilor guverne. Toate restricțiile existente în țările fără o perioadă generală de protecție și toate excepțiile de la perioada generală de protecție trebuie să aibă o bază legală. Aceste restricții pot fi specificate în Legea Arhivelor sau în alte texte legislative, ca de exemplu Legea informațiilor secrete sau Legea privind protecția datelor personale. Categoriile de informații protejate și perioada de protecție pentru fiecare în parte trebuie stabilite prin lege. De asemenea, legea trebuie să fixeze responsabilitatea pentru decizia de clasificare sau declasificare pentru documente sau grupele de documente. De obicei responsabilitatea revine organizației care a creat documentul sau administrației care o controlează. Responsabilitatea pentru accesibilizare poate reveni prin lege autorității arhivistice.

2.2.4 Utilizatorii au dreptul să solicite autorizație specială pentru accesul la documentele cu restricții și de asemenea să facă apel în caz de respingere a cererii lor

Aplicarea unei perioadei generale de protecție și restricțiile pentru perioade mai lungi impuse documentelor, clasificate deoarece conțin informații care nu trebuie divulgate (pentru a proteja interesele publice și personale), nu trebuie să însemne că accesul la documente, înainte de expirarea perioadei generale sau speciale de închidere, este interzis sistematic. Așa cum s-a specificat mai sus (paragraf 2.1.4.), persoanele fizice, moștenitorii lor și reprezentanții lor legali trebuie să aibă dreptul de

a cere autorizație specială pentru a cerceta documentele care se referă la ei în mod direct. Cercetătorii trebuie să aibă dreptul de a cere autorizație specială pentru acces total sau parțial la dosarele și documentele aflate în legătură cu tema lor de cercetare.

Interesul crescând al publicului asupra istoriei recente și sistemul actual ce oferă protecție unui număr mare de date personale dau naștere unui număr crescând de cereri pentru acces, printr-o autorizație specială, la materiale cu restricții. Conform răspunsurilor primite de la utilizatorii de nivel academic și O.N.G.-uri, aproximativ o treime din solicitările pentru autorizații speciale sunt respinse.

Atât persoanele fizice care cer acces la documentele referitoare la ele sau la familiile lor, cât și utilizatorii de nivel academic trebuie să aibă dreptul să facă apel împotriva respingerii cererilor lor.

2.2.5 Orice respingere a cererii de acces sau a autorizației speciale pentru acces trebuie făcută în scris

Comunicarea scrisă a respingerii cererii de acces la documentele fără restricții sau a autorizației speciale pentru consultarea documentelor și dosarelor cu restricții este esențială pentru a se da posibilitatea persoanei care a solicitat accesul sau autorizație specială să facă apel împotriva deciziei negative.

2.3. Principii tehnice

2.3.1. Nu trebuie percepute taxe pentru consultarea documentelor publice și a instrumentelor de cercetare

De vreme ce accesul la arhive este parte a funcției serviciilor de arhive publice, libertatea de a cerceta documentele și instrumentele de cercetare, fără perceperea unei taxe în contul serviciului sau instituției respective, reprezintă un principiu de bază. Credibilitatea și autoritatea morală a instituției de arhivă publică depinde și de aplicarea acestui principiu.

Deși Recomandarea nu face nici o referință la instrumentele de cercetare introduse pe *website*-uri, este logic și de dorit de a aplica și în cazul acestora regula de acces gratuit.